

vor Udvikling bør gaa i Retning af Folkets Selvstyre, det have vi sagt saa tidt, og jeg tror paa denne Sætning; men er der noget Sted, det gjælder, er det paa Skolevesenets Omraade, da vi der staa ved Hjemmene og Familielivet, men et Forslag som dette peger bort fra Hjemmene og mod Staten, og det er det, jeg er imod. Det er een Betænkelighed. En anden er den, at dette Forslag som alle de foregaaende kun tager Hensyn til de offentlige ansatte Skolelærere, men glemmer alle de mange Familier, der selv sørge for deres Børns Undervisning. Der bliver Nar for Nar mere og mere Trang til, at vi skulle tage noget Hensyn til dem. Der er et Punkt, hvor jeg er noget uenig med det ærede Medlem, der sidst havde Ordet. Hvad Lønningsspørgsmaalet angaar, tror jeg nok, vi kunne sige, at vi trænge til en Løsning, men kan det Spørgsmaal løses, have vi ogsaa i Grunden løst hele det store vanskelige Skolespørgsmaal, ialtfald foreløbig. Mange tro, at det er saa vanskeligt at løse, at mange Avinger skulle gaa hen, inden det kan blive løst, men det er i Grunden ingenlunde saa vanskeligt, som vi tro, at gjøre Noget ved Lønningsspørgsmaalet. Lader os komme til det, vi kalde Skolepengesystemet, og lad Befolkningen, der saa bliver sat istand til at kunne tage sig med langt større Kraft af Spørgsmaalet, selv ordne Sagen, det er den allerbedste Løsning. Jeg taler ingenlunde her for nogen bestemt Retning af de private Skoler, vi have jo private Skoler, privat Undervisning i en Mængde forskjellige Retninger. Jeg taler alle deres Sag, der privat sørge for deres Børns Undervisning, og særlig de Fattiges Sag, de Fattige, som gjerne ville være med til at staffe deres Børn en anden Undervisning end den, de offentlige Skoler byde dem, men ikke ere istand dertil, fordi de mangle Midler. Vi sloge ind paa en Vej i 1856, som jeg mener, vi skulle gaa videre paa. Da blev det bestemt, at der skulde gives Tillæg til Skolelærernes Løn med 1 Kr. for hvert Barn, der var i Skolen. Lader os gjøre denne Krone til 4, 5, 6 Kroner, hvormange vi nu kunde blive enige om, og lad de Forældre, der privat sørge for deres Børns Undervisning, faae Del deraf. Om ogsaa Staten skulde sætte Skoleraadene istand til at hjælpe de Kommuner, der komme til at give noget Mere, end de kunne taale, ved en saadan ny Ordning, vilde det jo være en Sag for sig, og det kunde jeg maaste nok være med at sige Ja til; men Tanken, som vi have den her, er jeg imod, som jeg var forrige Gang og har været det hele Tiden.

Talag: Jeg er blandt dem, der have den Mening, at Lærerne gennemgaaende ere lønnebeholdere. Grunden, hvorfor vi vilde have en ny Lov, er for at faae Undervisningen løst, og det er jo ikke, for at Undervisningen skal blive paa det Punkt, hvor den er. Jeg spørger: Kan et Demokrati være tjent med, at den menige

Mand staa paa et lavt Dplysningstrin? og jeg svarer, at det kan et Demokrati ikke være tjent med, et Demokrati, der vil have Fremtiden for sig. Det maa netop holde paa at høine Udviklingen og løste Dplysningen i Folket. Thi at bilde Folket ind, at det kan overtage Selvstyret, og at den store Mængde kan faae sin Billie, naar der ikke er en meget stærk, gennemgaaende Dplysning i Folket, tror jeg, er at narre det. Jeg hører til dem, der mene, at vi trænge til at faae en ny Skolelov, ganske vist i Retning af, at Kommunerne skulle have en anderledes stor Indflydelse, end de nu have. Men det ligger jo forøvrigt ikke for; det, der ligger for, er: Vil man unde Lærerne et Lønningstillæg, eller vil man ikke? Jeg tror, at man vil, jeg tror, at det danske Folk ser med Glæde paa, at Rigsdagen vedtager et saadant Lønningstillæg; men jeg er enig med det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgstreds (Berg) i, at vi ikke bør give det for to Nar, men kun for eet. Vi vide ikke, om vi ellers kunde komme til at udsætte Ombannelsen af Almueskolen. Der er jo Ingen, der siger, at vi behøve at tage hele Ombannelsen for paa eengang; viser det sig, som det jo synes, navnlig efter at vi have faaet den nye Kultusminister, at vi ikke kunne komme tilrette med ham om det Hele paa een Gang, saa er der jo Intet i Veien for at tage det stykkevis. Efter den høitærede Kultusministers Udtalelser lader det jo til, at vi kunne komme tilrette med ham om Smaaårsskolerne, Forskolerne, saa kunne vi jo tage det Stykke for sig og senere se at komme videre. Med Hensyn til Lønningerne er jeg tilbids enig med den ærede sidste Taler i, at vi ved Forhøielsen af Lønningerne maa ind paa, at en Del af Lønnen maa gjøres flydende, for at de rette Kræfter kunne være tilstede, og for at de kunne faae den Opmuntring, hvoriil de trænge. Det er i Sandhed et stort og vigtigt Arbejde i det danske Folk at være Børnelærer, det er en stor og vigtig Gjerning for dem, der pleie den med deres hele Sjæl, Sind og Lænke. Jeg siger ikke, at Alle, der ere Lærere, gjøre det, men en Del gjør det baade i den faste Skole og i Fri-skolen, og saadanne Mænd lønner man ikke for høit, thi de lægge en stor Kapital af Aandens Guld ned i Børnene, som nok i sin Tid skal bære Frugt, og som er meget Mere værd, end om en Mand kan give sin Søn nogle Hundrede eller Tusinde Kroner mere eller mindre. Aandens Guld er meget Mere værd, hvis han har været saa heldig at faae en Lærer til sine Børn, som har kunnet nedlægge det i deres Sjæl. Hvis Rigsdagen skulde komme til det Resultat — som jeg forud maa sige, at jeg slet ikke tror — at vi ikke skulde blive enige om dette Tillæg, saa vilde jeg finde det høit sørgeligt, men jeg tror, at vi i Grunden gjerne unde dem Noget. Naar vi gaa ind paa det igjen for et Nar, da er det for ikke at foregribe noget Spørgsmaal, som fremtidig kunde reise sig,